

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2011
YEARBOOK

ГОДИНА 2

VOLUME II

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Душко Алексовски
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Нина Даскаловска
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Ранко Младеноски

Одговорен уредник

Доц. д-р Толе Белчев

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров
Благој Михов

Печати

Печатница „Европа 92“ - Кочани
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva-Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Dusko Aleksovski, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Printing

„Evropa 92“ - Kocani
Printing No 300

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Štip
Faculty of philology
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Виолета Димова, д-р Јованка Денкова КОМУНИКАЦИЈАТА УЧЕНИК - ЛИТЕРАТУРНО ДЕЛО - НАСТАВНИК, ОСНОВА НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРИСТАПИ ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА Violeta Dimova, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D. THE COMMUNICATION: STUDENT LITERARY WORK TEACHER, A BASIS FOR THE MODERN APPROACHES IN THE TEACHING OF LITERATURE	9
д-р Петер Рау ПОВРЗАНОСТ СО ИСТОРИЈАТА. МЕТОДОЛОГИЈА И СИСТЕМАТИКА НА ИМЕНУВАЊЕТО ВО ДЕЛАТА НА ТОМАС МАН Peter Rau, Ph.D. THE LINKS WITH THE HISTORY. METHODOLOGY AND SYSTEMATICS OF THE NAMING IN THE WORKS OF THOMAS MANN	17
д-р Ранко Младеноски АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ ВО ПРОЕКТОТ „ВЕДА СЛОВЕНА“ НА ВЕРКОВИЌ И ГОЛОГАНОВ Ranko Mladenoski, Ph.D. ALEXANDER III OF MACEDON IN THE PROJECT „VEDA SLOVENA“ BY VERKOVIK AND GOLOGANOV	27
д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова ДЕЦАТА НА ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА И ТУРСКОТО НАРОДНО ТВОРЕШТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Mahmut Chelik, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D. THE CHILDREN OF THE TURKISH COMMUNITY AND TURKISH FOLK ART IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	37
м-р Ева Велинова ЛЕГЕНДАТА ЗА РОЛАНД ВО ФРАНЦУСКО-ИТАЛИЈАНСКИ КОНТЕКСТ: ОД СРЕДНОВЕКОВНА ВИТЕШКА ЕПИКА ДО РЕНЕСАНСНА ИРОНИЈА Eva Velinova, M.A. THE LEGEND OF ROLAND IN FRENCH-ITALIAN CONTEXT: FROM MEDIEVAL KNIGHTLY EPIC TO RENAISSANCE IRONY	43

д-р Јованка Денкова, д-р Виолета Димова ГОВОРОТ НА ОМРАЗАТА И НЕТОЛЕРАНЦИЈАТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ Jovanka Denkova, Ph.D., Violeta Dimova, Ph.D. THE SPEECH OF HATE AND INTOLERANCE IN MACEDONIAN LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH	51
м-р Дијана Никодиновска ВРЕДНОСНАТА ОСКА ДОБРО/ЛОШО ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПОСЛОВИЦИ Dijana Nikodinovska, M.A. THE AXIOLOGICAL AXIS GOOD/BAD IN ITALIAN AND MACEDONIAN PROVERBS	61
д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик ЗЛОБНАТА ЖЕНА ВО МАКЕДОНСКИТЕ НАРОДНИ СЕМЕЈНИ ПЕСНИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА БАЛАДА Jovanka Denkova, Ph.D., Mahmut Chelik, Ph.D. EVIL WOMAN IN MACEDONIAN FAMILY FOLK SONGS AND MACEDONIAN FOLK BALLADS	73
Драган Донеv КРИТИЧКА АНАЛИЗА НА МЕТАФОРАТА ВО ПОЛИТИЧКИОТ ДИСКУРС Dragan Donev CRITICAL METAPHOR ANALYSIS IN POLITICAL DISCOURSE	83
д-р Толе Белчев, д-р Билјана Ивановска, Јакуп Лимани ОПИС ЗА НАСЕЛЕНОТО МЕСТО МЕРОВО, ЕТИМОЛОШКО И ЈАЗИЧНО ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ОЈКОНИМОТ Tole Belcev, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D., Jakup Limani DESCRIPTION OF THE NAME OF THE PLACE MEROVO, ETHYMOLOGICAL AND LINGUISTIC EXPLANATION OF THE OIKONIM	91
д-р Емилија Бојковска ЗБОРОВНАТА ГРУПА ДЕТЕРМИНАТОРИ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Emilija Vojkovska, Ph.D. THE WORD CLASS DETERMINERS IN THE MACEDONIAN AND IN THE GERMAN LANGUAGE	99
д-р Билјана Ивановска АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК Biljana Ivanovska, Ph.D. ANGLICISMS IN TEACHING GERMAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE	109

д-р Марија Леонтиќ СТАТУСОТ НА ЛЕКЕМИТЕ СО ТУРСКИ СУФИКСИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ДЕНЕС Marija Leontic, Ph.D. THE STATUS OF THE LEXEMES IN TODAY'S MACEDONIAN LANGUAGE	115
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ВАЖНОСТА НА ЈАЗИКОТ И НА КУЛТУРАТА ВО СИСТЕМОТ НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. THE IMPORTANCE OF LANGUAGE AND CULTURE IN THE HEALTH CARE DELIVERING SYSTEM	123
м-р Јане Јованов, Наташа Сарафова ВЛИЈАНИЕТО НА КРАТКИТЕ СМС ПОРАКИ ВРЗ СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Jane Jovanov, M.A., Natasa Sarafova THE INFLUENCE OF SMS MESSAGES ON CONTEMPORARY MACEDONIAN	129
д-р Билјана Ивановска, д-р Валентина Илиева МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА – ВОВЕД, ОСНОВИ И ОПШТО ЗА ЈАЗИКОТ ВО МЕДИЦИНАТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Valentina Ilieva, Ph.D. MEDICAL TERMINOLOGY – INTRODUCTION, FUNDAMENTALS AND LANGUAGE OF MEDICINE IN GENERAL	137
д-р Јагода Стрезовска, д-р Билјана Ивановска ОСВРТ ВРЗ ЈАЗИЧНОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ СОВРЕМЕН ЈАЗИК Jagoda Strezovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. OVERVIEW OF THE LINGUISTIC INFLUENCE IN MODERN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	145
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ВИДОВИ НА НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Nina Daskalovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. TYPES OF LANGUAGE TEACHING SYLLABUSES	151
д-р Соња Петровска ДАЛИ НА НАШИТЕ УЧИЛИШТА ИМ СЕ ПОТРЕБНИ НАСТАВНИЦИ–ЛИДЕРИ? Sonja Petrovska, Ph.D. DO OUR SCHOOLS NEED TEACHERS – LEADERS?	159

д-р Нина Даскаловска МОДЕЛИ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. READING MODELS	169
м-р Весна Коцева МЕТОДОТ ТАНДЕМ - АЛТЕРНАТИВЕН НАЧИН НА УЧЕЊЕ НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ Vesna Koceva, M.A. TANDEM METHOD ALTERNATIVE MANNER OF FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION	179
Елена Тупаревска ИДЕНТИТЕТОТ НА НАСТАВНИКОТ Elena Tuparevska TEACHER IDENTITY.....	185
м-р Марија Тодорова ИСТОРИСКИ И СОЦИЈАЛЕН АСПЕКТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНАТА СОДРЖИНА Marija Todorova, M.A. HISTORICAL AND SOCIAL ASPECT OF SPANISH LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS	193
Сања Јованова СЕМЕЈСТВОТО КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ Sanja Jovanova FAMULY AS A KEY FACTOR IN THE MODERN SCHOOL WORK	203
Марија Гркова НАЈЧЕСТИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ Marija Grkova THE MOST COMMON PROBLEMS IN LEARNING OF THE MACEDONIAN LANGUAGE AS A FOREIGN	211
Јадранка Тодевска МЕМОРИЈАТА CONDITIO SINE QUA NON ЗА ТОЛКУВАЧИТЕ Jadranka Todevska THE MEMORY – CONDITIO SINE QUA NON FOR THE INTERPRETERS	221

м-р Драгана Кузмановска, м-р Даринка Веселинова, Биљана Петковска РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ПОИМИТЕ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ Dragana Kuzmanovska, M.A., Darinka Veselinova, M.A., Biljana Petkovskaj DISTINGUISH THE CONCEPTS OF TRANSLATION AND INTERPRETATION	131
м-р Даринка Веселинова ТОЛКУВАЧКИ ПРОБЛЕМИ Darinka Veselinova, M.A. PROBLEMS IN THE INTERPRETING	239
Костадин Голаков ВИДОВИ НА ПРЕВОД Kostadin Golakov TYPES OF TRANSLATION	247
Јована Караникиќ СТУДИИТЕ НА ЛАУРА САЛМОН КОВАРСКИ ЗА ПРЕВОД НА СОПСТВЕНИТЕ ИМИЊА И НИВНА ПРИМЕНА ВО ПРЕВОДИТЕ ОД МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК Jovana Karanikikj THE STUDIES OF LAURA SALMON KOVARSKI ABOUT TRANSLATION OF PROPER NAMES AND THEIR APPLICATION IN THE TRANSLATIONS OF MACEDONIAN LITERATURE IN ITALIAN	255
д-р Марија Емилија Кукубајска АМЕРИКАНСКИ СТУДИИ: ИЛЕГАЛНИТЕ ДРОГИ МЕЃУ АМЕРИКАНСКАТА МЛАДИНА Marija-Emilija Kukubajska, Ph.D. AMERICAN STUDIES: ILLEGAL DRUGS AMONG YOUNG AMERICANS	265
д-р Трајче Нацев ВОДОСНАБДУВАЊЕТО И ОДВОДНИТЕ КАНАЛИ ВО ГРАДОТ БАРГАЛА Trajce Nacev Ph.D. WATER SUPPLY AND CONVEYANCE AND DELIVERY CANALS IN THE TOWN OF BARGALA.....	273

398(=512.161:497.7)

Стручен труд
Professional paper

ДЕЦАТА НА ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА И ТУРСКОТО НАРОДНО ТВОРЕШТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

д-р Махмут Челик¹
д-р Јованка Денкова¹

Апстракт: Народните приказни, песни, поговорки и други видови народно творештво, претставуваат вистинска книжевна ризница на секој народ. Колку што е постара таа ризница толку повеќе го привлекува вниманието на читателите од сите возрасти. Тоа претставува посебен извор за создавање современи книжевни дела, а пред сè преработени приказни. Народното творештво на турската заедница во Република Македонија, до сега не е доволно истражено, а ова посебно се однесува на децата од истата заедница. Според наши сознанија, до денес не е објавена ни една книга на народни приказни на турски јазик, забележани во Република Македонија.

Клучни зборови: *народно творештво, турска заедница, деца, преработени приказни.*

THE CHILDREN OF THE TURKISH COMMUNITY AND TURKISH FOLK ART IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Mahmut Chelik, Ph.D.¹
Jovanka Denkova, Ph.D.¹

Abstract: Folk stories, songs, proverbs and other kinds of folk art represent a true literary treasure of a nation. The older the treasure is, the more it grabs the attention of readers of all ages. It is a source for the creation of contemporary literary works and especially of edited stories. The folk art of the Turkish community in the Republic of Macedonia and especially the children of this community have not been well researched until now. According to our findings, not a single book of folk stories in Turkish has been published in the Republic of Macedonia until today.

Key words: *folk art, Turkish community, children, edited stories.*

1). Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

Вовед

Турскиот истражувач на народното творештво Енвер Наџи Ѓокчел за достоинството на народните приказни вели:

„Тие, со мали или поголеми измени, преку усното раскажување, на денешните генерации им го пренесуваат историскиот развој, мислата, желбите, стремежите и верувањата на претходните генерации“.

Притоа, според познатата турска романсиерка Севинч Чокум „приказната, колку и да изгледа плод на минатото, претставува потреба на секое време“.

Ние, од своја страна, ќе истакнеме дека народните приказни, песни, поговорки и други видови народно творештво, претставуваат вистинска книжевна ризница на секој народ, којашто колку што е постара толку повеќе го привлекува вниманието на читателите од сите возрасти. Тоа претставува посебен извор за создавање на современи книжевни дела, а пред сè преработени приказни.

Современи услови

Сепак, во денешни услови, кога детето преку филмови, компјутер и Интернет има можност да комуницира со целиот свет, запознавајќи се со најновите технички и други изуми, родителите и наставниците мора да бидат мошне внимателни, па дури и строго критички расположени, особено при изборот на приказни од светската литература. Бидејќи, на пример, во инаку мошне популарните приказни на браќата Грим се среќаваат и такви кои би имале негативно влијание врз душевната состојба на денешното дете, опкружено со загадена животна средина и постојано оптоварено со црна хроника од електронските медиуми. Во приказните на браќата Грим луѓето се фрлаат в оган, им се сечат прсти, им се вадат очи, се трујат и се убиваат на најсвиреп начин. Како пример ја посочуваме популарната приказна „Волкот и седумте јариња“ во која постојат повеќе елементи кои можат да имаат негативно влијание врз инаку сè уште душевно неоформените деца кои не се во состојба критички да ги воспримаат нештата. На пример, волкот за да го преправа својот глас јаде креда. Мајката, пак, на јарињата на крајот од приказната, волкот го казнува со сечење на неговиот стомак, полнејќи го со камења. Во приказната „Пепелашка“ постои место каде што од материјални причини со нож се сече прст на девојка. Ова го истакнуваме затоа што е познато дека детето, често настаните раскажани во приказните не ги разликува од оние во реалниот живот. Така, негативно може да влијае врз детето и приказната „Хансел и Грентел“ на браќата Грим во која постојат сцени каде што се печат луѓе на оган или се фрлаат во јама полна со отровни

змии. Во „Пепелашка“, исто така, постои место каде што гулаби ги вадат очите на двете девојчиња, што може да има негативно влијание кај децата кои инаку, општопознато е дека повеќе од возрасните ги сакаат птиците и животните.

Турското народно творештво во Македонија

Што се однесува до народното творештво на Турската заедница во Република Македонија, до сега не е dostatно истражено, а ова посебно се однесува на децата од истата заедница. Според наши сознанија, до денес не е објавена ни една книга народни приказни на турски јазик, забележани во Република Македонија. До денес не е објавен речиси ни еден избор од турски народни приказни, инаку претходно објавени низ страниците на детските списанија „Севинч“ и „Томурџук“, како и во списанието за уметност и општествени прашања „Сеслер“ или во весникот „Бирлик“.

Списанието „Сеслер“ во текот на своето повеќегодишно излегување (за жал престана да излегува) имаше постојана рубрика „Нашето народно творештво“ каде што се објавени голем број турски народни песни, приказни и други творби од турското народно творештво во Република Македонија кои, како што претпоставуваме, исто така не се собрани во посебна книга. За жал ни во рамките на „130 дела на македонската литература“, меѓу книгите посветени на турската литература во Република Македонија, не среќаваме избор од турското народно творештво кај нас.

Не е објавена ни една посебна книга раскази, песни и други творби од турското народно творештво во Република Македонија кое се наоѓа во архивот на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, каде што постои посебен оддел за истражување на турското народно творештво кај нас. Не ни е познато дали избор од истото е објавен и во Република Турција, од каде што во Република Македонија дојдоа неколку екипи турски истражувачи со цел да го истражуваат турското народно творештво во Република Македонија.

Д-р Севим Пиличкова, речиси единствениот стручен соработник и истражувач на турското народно творештво во Република Македонија, издаде неколку свои значајни дела од оваа област кои може да послужат како извор и инспирација за уметничко создавање, меѓу кои ќе ги истакнеме нејзините книги „Турски реалистички народни приказни од Република Македонија (том 1, раскажувачи, слушатели, нарација)“ и „Нарација и реалност“, во издание на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“, во Скопје, посебни изданија, книга 29, 1997 година.

Во двете гореспоменати книги, како и во компаративната книга анегдоти за Насрадин Хоџа кај нас и во Република Турција (сите издадени

од д-р Севим Пиличкова), постојат изворни турски народни приказни од Република Македонија кои во недостиг на посебни книги и списанија за деца на турски јазик во нашата Република, можат да се користат како додатна литература во наставата по турски јазик во училиштата со турски наставен јазик во Република Македонија.

Со обработка, турски народни приказни од наведените примери во истражувачките текстови на д-р Севим Пиличкова може да се објават во посебни книги со турски народни приказни наменети за децата од турската заедница во Република Македонија.

Вредно е да се каже дека и писателот Илхами Емин во својата поезија и проза за деца или возрасни често инспирација наоѓа токму во турското народно творештво во Република Македонија.

Ако недостасуваат можности, интерес и иницијативи за објавување на турското народно творештво кај нас во засебни книги тогаш, секако, училиштата со турски наставен јазик во Република Македонија за своите училишни библиотеки можат да набават книги објавени во Турција, преку кои децата на турската заедница кај нас ќе се запознаат со богатото народно творештво кај Турците воопшто, за што постојат услови и можности, особено поради мошне добрите и сестрани пријателски односи помеѓу Република Македонија и Република Турција.

Заклучок

На крајот можеме да предложиме наместо заклучок: во отсуство на книги со турски народни приказни од Република Македонија, наставниците во четиригодишните и и во осумгодишните училишта со турски наставен јазик кај нас би можеле на часовите по турски јазик од учениците да бараат тие да раскажат или да напишат турски народни приказни слушнати од нивните баби, дедовци или блиски, со што децата од турската заедница во Република Македонија, барем донекаде ќе се запознаат со богатството на сопственото (локално) изворно турско народно творештво.

Библиографија

Аго Ариф, Литературата на турската народност во Социјалистичка Република Македонија од 1944-1984 год., докторска теза, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – фонд на Филолошки факултет, Скопје, 1989 година.

Друговац Миодраг, Македонски писатели за деца, Македонска книга, Скопје, 1975.

Eleştiriler ve denemeler, NİD Mikena, Manastır, 2008.

Зекерија Нецати, Градина, Антологија на поезијата за деца од писателите на турската народност во Југославија, Детска радост, Скопје, 1985.

Пиличкова Севим, Прилог кон проучувањето на народните пословици кај Турците од СР Македонија, Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 1987.

Hayber Abdülkadir, Makedonya ve Kosova Türklerinin edebiyatı, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul, 2001.

